

© 2015-2018 Iulian Tănase

© 2018 Editura Herg Benet, pentru prezenta ediție

Este interzisă reproducerea totală sau parțială a textelor, pe orice suport de înregistrare, în orice format fizic sau electronic, fără acordul deținătorului drepturilor de autor.

EDITURA HERG BENET

Str. Aurel Vlaicu nr. 9, sector 2, București, România

www.hergbenet.ro

editor@hergbenet.ro

Foto copertă: © 2015 Cristian Crisbășan

Concept grafic: The Spartan Bureau

Cartea este ilustrată cu fotografii de:

Alex Coman (86)

Cristian Crisbășan (29, 69, 75, 104, 106, 211, 249)

Vlad Eftenie (37, 101, 177, 209)

Bogdan Grigore (138, 260)

Mitoș Micăușanu (76, 117, 130, 222)

Cristina Șoiman (127, 240)

Iulian Tănase (41, 200, 220)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TĂNASE, IULIAN

Teoria tăcerii / Iulian Tănase. - Ed. a 2-a. - București : Editura

Herg Benet, 2018

ISBN 978-606-763-164-7

821.135.1

Tipărit în România

IULIAN TĂNASE

TEORIA TĂCERII

ediția a 2-a

EDITURA

HERG BENET

CUPRINS

- Prima introducere (realistă) | 13
A doua introducere (cvasirealistă) | 15
A treia introducere (superrealistă) | 16
1. Se poate tăcea din naștere | 19
2. Se poate tăcea în fel și chip | 21
3. Se poate tăcea neîntrebat | 23
4. Se poate tăcea spărgînd lemne de foc | 24
5. Se poate tăcea cu gura plină de creierul unui iepure fără amintiri | 25
6. Se poate tăcea în trecere | 26
7. Se poate tăcea, la obiect, un singur lucru | 28
8. Se poate tăcea în cel mai de dorit fel | 30
9. Se poate tăcea fără nici un temei | 31
10. Se poate tăcea în draci, se pare | 32
11. Se poate tăcea cînd orice altceva este pierdut | 33
12. Se poate tăcea în interiorul unei surdități materne | 34
13. Se poate tăcea împotriva gloriei lui Dumnezeu | 35
14. Se poate tăcea cărînd un nor în spate | 36
15. Se poate tăcea pe fugă | 37
16. Se poate tăcea ca și cum le-ai face o reverență unor cuvinte din viitor | 38
17. Se poate tăcea cu genunchiul stîng în flăcări | 39
18. Se poate tăcea cu o bucată din urechea dreaptă infundată în nas | 40
19. Se poate tăcea ca și cum ai vorbi într-o limbă moartă | 42
20. Se poate tăcea la lună | 43
21. Se poate tăcea alături de un nou-născut gălăgios | 44
22. Se poate tăcea fără riscul de a amesteca cifrele cu numerele | 45
23. Se poate tăcea în spasme | 46
24. Se poate tăcea pe buza prăpastiei | 47
25. Se poate tăcea ca din gură de șarpe | 48
26. Se poate tăcea privind o găină în ochi | 49
27. Se poate tăcea dintr-o fotografie veche | 50
28. Se poate tăcea la modul proverbial | 52
29. Se poate tăcea fluturîndu-ți brațele pe lîngă un fluture de lut | 53
30. Se poate tăcea iepurește | 55
31. Se poate tăcea cu gura plină de pești | 56
32. Se poate tăcea cu limba incendiată de cuvîntul foc | 57
33. Se poate tăcea cu fruntea sprijinită de un munte de aer | 59
34. Se poate tăcea cu o monedă veche pe gură | 60

35. Se poate tăcea tot ce e omenește posibil | 62
36. Se poate tăcea în dodii | 63
37. Se poate tăcea în coadă de pește | 64
38. Se poate tăcea ultimativ | 66
39. Se poate tăcea cu picioarele înfipite adinc în centrul lumii | 67
40. Se poate tăcea din priviri | 68
41. Se poate tăcea contra vîntului | 70
42. Se poate tăcea stringînd un nor la piept | 71
43. Se poate tăcea ca și cum i-am (re)da cuvîntul Naturii | 72
44. Se poate tăcea pentru a încerca să te mai naști o dată | 74
45. Se poate tăcea în cea mai mare grabă | 76
46. Se poate tăcea cu o piatră prețioasă sub limbă | 77
47. Se poate tăcea la modul științific | 80
48. Se poate tăcea cu limba coborîtă în bernă | 81
49. Se poate tăcea experimental | 82
50. Se poate tăcea tangențial | 83
51. Se poate tăcea într-o limbă moartă de somn | 84
52. Se poate tăcea la modul anarhic | 85
53. Se poate tăcea efemeralizînd | 88
54. Se poate tăcea minimalist | 89
55. Se poate tăcea pe mai multe frecvențe | 90
56. Se poate tăcea în cor | 91
57. Se poate tăcea demonstrativ | 92
58. Se poate tăcea precipitat | 93
59. Se poate tăcea (ceva anume) timp de nouă luni | 94
60. Se poate tăcea doar dacă se poate vorbi | 95
61. Se poate tăcea ca și cum ai testa rezistența la inexprimabil și neant a unor obiecte impulsive ale gîndirii | 96
62. Se poate tăcea în doi peri | 97
63. Se poate tăcea la modul răstit | 98
64. Se poate tăcea cu ochii-n șaizeci și patru | 99
65. Se poate tăcea la modul imperfect | 104
66. Se poate tăcea preventiv | 105
67. Se poate tăcea retroactiv | 106
68. Se poate tăcea ca și cum te-ai revolta împotriva cuvîntului | 107
69. Se pot trece sub tăcere diverse detalii biografice, cum ar fi vîrsta | 110
70. Se poate tăcea cu locvacitate | 112
71. Se poate tăcea ca și cum ai vorbi o limbă necunoscută | 114
72. Se poate tăcea ținînd în mină o floare sau un spic de grîu | 115
73. Se poate tăcea la modul solubil | 117
74. Se poate tăcea dansînd în jurul tău | 118
75. Se poate tăcea accidental | 119
76. Se poate tăcea făcînd echilibristică pe linia orizontului | 120

77. Se poate tăcea la modul esențial | 122
78. Se poate tăcea ca și cum tăcerea ar fi un tic verbal | 123
79. Se poate tăcea apelînd la decorporalizare | 126
80. Se poate tăcea cu pieptul dezgolit | 128
81. Se poate tăcea ca și cum ai porni în căutarea unei comori | 129
82. Se poate tăcea intuitiv | 130
83. Se poate tăcea cu acte în regulă | 131
84. Se poate tăcea ca și cum ai investi cu sens un spațiu gol | 132
85. Se poate tăcea la modul atrăgător | 133
86. Se poate tăcea mut de uimire (pentru că tocmai asîști la nașterea unui miracol) | 134
87. Se poate tăcea închizîndu-te în tine cu mai multe lacăte | 136
88. Se poate tăcea automat | 138
89. Se poate tăcea la intersecția a două strigăte | 139
90. Se poate tăcea cu fața la soare. Dar cine să vadă umbra pe care tăcerea o lasă în urmă?! | 141
91. Se poate tăcea respectînd întru totul legile nescrise ale corectitudinii politice | 142
92. Se poate tăcea în trei: *silence à trois* | 143
93. Se poate tăcea în șapte trepte și nouă pași | 145
94. Se poate tăcea ca și cum ți-ai înnodea venele | 146
95. Se poate tăcea instantaneu, ca și cum s-ar stinge lumina într-o cameră | 147
96. Se poate tăcea cu măsură | 148
97. Se poate tăcea ca și cum cuvintele și-ar face harakiri cu limba metamorfozată în spadă | 149
98. Se poate tăcea eruptiv, dar ce este tăcerea eruptivă? | 154
99. Se poate tăcea axiomatic | 155
100. Se poate tăcea încălcînd toate legile comunicării în vigoare | 156
101. Se poate tăcea cu o dinamită sub limbă | 157
102. Se poate tăcea Lao Zi de sărbătoare | 158
103. Se poate tăcea ca și cum ai trage obloanele peste suflul unui strigăt | 160
104. Cînd limbajul își înghite limba, tăcerea intră în acțiune | 162
105. Se poate tăcea în acord cu teoriile filozofiei limbajului | 163
106. Se poate tăcea cu o pălărie de pai pe cap și cu niște haine vechi pe tine | 168
107. Se poate tăcea în așteptarea unui cuvînt mesianic | 169
108. Unei beții de cuvinte i se poate contrapune o beție de tăceri | 171
109. Dacă, așa cum se spune, totul a fost spus, în mod sigur nu totul a fost tăcut | 172
110. Se poate tăcea reducînd cuvintele la tăcere | 174
111. Se poate tăcea pe mai multe voci | 175

112. Se poate tăcea împotriva curentului | 177
113. Se poate tăcea ca și cum ai înota într-o apă foarte adincă | 178
114. Se poate tăcea ca la carte | 179
115. Se poate tăcea într-un vis populat cu oameni care vorbesc întruna | 180
116. Se poate tăcea așteptând să fii fericit | 181
117. A fi tăcut și a fi liniștit | 185
118. Îți poți închide gura ca și cum ți-ai deschide o mină de aur | 186
119. Se poate tăcea cervical și prelung | 188
120. Se poate tăcea din neîncredere în propriile cuvinte | 190
121. Se poate tăcea într-un alt corp (tăcerea e de abur) | 191
122. Se poate tăcea printre rînduri | 193
123. Se poate tăcea cu masca celui mai tăcut om din lume pe față | 195
124. Se poate tăcea ca și cum ți-ai lua o revanșă în fața tuturor vorbelor fără rost pe care le-ai articulat vreodată | 196
125. Se poate tăcea printre dinți | 197
126. Se poate tăcea cu disperarea refuzului ultimativ | 198
127. Se poate tăcea în fața unei pagini albe | 199
128. Se poate tăcea în fața unui vis care te vizitează la răstimpuri | 201
129. Se poate tăcea tot ceea ce, dacă ar fi spus, n-ar folosi nimănui | 202
130. Se poate tăcea cu ora pentru cei mult prea ocupați ca să se mai poată opri din vorbit | 203
131. Se poate tăcea ca și cum ți-ai face din tăcere un adăpost pentru gânduri | 204
132. Se poate tăcea la modul incandescent | 205
133. Se poate tăcea în barbă | 206
134. Se poate tăcea ca și cum ai intra în posesia unei moșteniri de familie | 208
135. Se poate tăcea pe ceas (I) | 210
136. Se poate tăcea cu instrumentele șlefuitorului de curaj | 212
137. Dar ce este saramura tăcerii? | 213
138. Se poate tăcea în dialect | 214
139. Se poate tăcea într-un act de orbire voluntară a vorbirii | 215
140. Cînd se lasă noaptea peste cerul gurii, tăcerea și poezia se trezesc la viață | 218
141. Se poate tăcea în cadrul unor procese de cristalizare a sunetelor care corespund cuvintelor trecute sub tăcere | 219
142. Se poate tăcea pe note | 221
143. Se poate tăcea la modul zgomotos | 222
144. Se poate tăcea la colț de stradă | 223
145. Se poate tăcea fără milă | 225
146. Se poate tăcea într-o încercare temerară de a dizolva spațiul și timpul | 226
147. Se poate tăcea public o durere privată | 227

148. Se poate tăcea ostensiv (arătînd cu degetul) | 228
149. Se poate tăcea la ordinul maestrului spiritual | 229
150. Se poate tăcea cu ajutorul unui lichid miraculos | 233
151. Se poate rupe tăcerea fără un cuvînt | 234
152. Se poate tăcea într-o cameră anecoică | 235
153. Să nu uităm că zeii foloseau limba mută | 236
154. Se poate tăcea cu limba împietrită de unda unui șoc | 237
155. Se poate tăcea pe ceas (II) | 238
156. Se poate tăcea cu doi ochi de sticlă în gură | 239
157. Se poate tăcea ca și cum ți-ar paraliza limba (de spaimă, de emoție etc.) | 241
158. Se poate tăcea de dragul unui mort | 242
159. Se poate tăcea ca și cum ai pune niște cuvinte la păstrare | 243
160. Tăcerea izvorăște din grumazul unei oi | 244
161. Se poate tăcea pentru a-ți recăpăta libertatea | 246
162. Se poate tăcea în stil italian | 247
163. Se poate tăcea în așa fel încît să nu deranjezi zgomotele care te deranjează | 250
164. Se poate tăcea cu gura încadrată de rama unui tablou de secol XV-XVI | 251
165. Se poate tăcea cu sînge rece | 253
166. Se poate tăcea pe litere | 256
167. Se poate tăcea la modul vinovat (ca-ntr-un poem de Seymour) | 258
168. Se poate tăcea ca și cum ai intra pe o ușă secretă | 260
169. Se poate tăcea cu privirea aruncată în prăpastia propriului trecut | 261
170. Se poate tăcea dintr-o demnitate instinctuală | 268
171. Se poate tăcea ca și cum ai reface un întreg din cioburi | 276
172. Se poate tăcea în căutarea adevărului ultim | 278
173. Se poate tăcea în timp ce îți ascuți sentința de condamnare la moarte | 282
- Cuvînt de încheiere | 283
- Mulțumiri | 289
- Indice | 291

PRIMA INTRODUCERE (REALISTĂ)

În câte feluri se poate tăcea? Când mi-am pus această întrebare, în primăvara lui 2008, intuiția îmi spunea că se poate tăcea în fel și chip, că tăcerea este un teritoriu la fel de întins ca limbajul. Dincolo de resursele poetice naturale ale acestui vast teritoriu, eram interesat mai ales de mecanismele de funcționare a tăcerii, pe care o înțelegeam ca parte activă a limbajului. Am trăit apoi o dezamăgire când, la cursul de *Filozofia limbajului* de la Facultatea de Filozofie, pe care am absolvit-o doi ani mai târziu, tăcerea era completamente absentă. Nici unul dintre filozofii pe care i-am studiat la această materie (Frege, Russell, Strawson, Davidson, Kripke, Austin și tot neamul lor) nu sufla o vorbă despre tăcere. Limbajul era adus, oarecum cu forța, pe terenul logicii. Tăcerea era ignorată, deși un limbaj viu mi se părea de neconceput în absența tăcerii. Doar Wittgenstein părea să îi fi lăsat tăcerii o porțiță deschisă, discutînd, în *Tractatus Logico-Philosophicus*, despre *inexprimabil ca element mistic* și despre tăcerea care trebuie păstrată în legătură cu lucrurile despre care nu se poate vorbi. Jocurilor de limbaj (*Sprachspiele*) invocate în *Cercetări filozofice* am găsit de cuviință să le asociez, printr-o relativă opoziție, aceste jocuri de tăcere (*Schweigenspiele* sau *Stille-Spiele*).

Cartea de față nu este una de filozofie. Mi-aș fi dorit, desigur, să pot scrie o carte de filozofie despre tăcere, să îi pot aplica acestui vast teritoriu al tăcerii măcar o

parte dintre teoriile filozofiei limbajului și, eventual, să inventez propriile mele teorii, dar a ieșit cu totul altceva. Acolo unde mintea a dat greș, sper că au reușit meditația și imaginația.

A DOUA INTRODUCERE (CVASIREALISTĂ)

De vreo zece ani sînt realizator de programe la un post de radio. Am vorbit mult la microfon în toți acești ani, mai întii dimineața, apoi noaptea și din nou dimineața și iarăși noaptea. S-au adunat mii de ore de vorbe, probabil prea multe. Această carte despre tăcere este un fel de penitență cu care sper că îmi voi răscumpăra măcar o mică parte din păcatele locvacității frivole pe care le-am comis în toți anii cînd am vorbit, uneori fără să am nimic de spus, în fața microfonului.

A TREIA INTRODUCERE (SUPERREALISTĂ)

În ziua când a împlinit patruzeci de ani, Pavel a înțeles că nu făcuse nimic în viață. Acolo unde prietenii lui reușiseră, el dăduse greș. Visele de noapte îi arătau, ca într-o oglindă a ratării, tot ce ar fi putut trăi, dar nu trăise. Visa copiii pe care nu i-a avut niciodată. Visa o femeie care îl aștepta la o masă, pe marginea unui drum, el o privește, în vis, de undeva de sus, ca dintr-un dirijabil, dar nu se poate apropia de ea, și femeia își trăiește toată viața într-o așteptare imobilă, părul îi albește, brațele i se usucă, lemnul mesei se macină, și neputința cu care el privește această scenă, care durează în vis o viață întreagă, îi întunecă mintea, și Pavel ametește, cade din dirijabil și aterizează pe podea, lângă patul lui ca un eșafod rînced, îmbibat cu uleiurile resemnării, singurătății și disperării. Alteori, visa un bărbat care îi purta chipul prin lume, urcînd treptele cele mai de sus ale scării sociale, ceea ce i s-ar fi putut întîmpla și lui, poate, dacă ar fi fost tentat vreo clipă de carieră. N-a fost. Nu se născuse cu nici un talent de care s-ar fi putut agăța, după cum nu avusese niciodată inspirația sau dorința de a-și inventa vreunul, așa cum fac adesea destui dintre cei cărora le e frică să rămînă singuri în fața destinului, un destin redus, cel mai adesea, la o banală biografie. I-ar fi plăcut să poată cînta la acordeon. Uneori, se imagina în fața unei femei frumoase, ca aceea din vis, mut de fericire, cu simțurile în flăcări, incapabil să scoată vreun sunet, de parcă cineva i-ar fi ferecat

gitlejul cu un lacăt invizibil, imens, însă acordeonul pe care și l-ar fi agățat în piept, ca pe o decorație dobîndită în urma vreunei bătălii cu deznodămînt aparent fericit, aparent eroic, ar fi trebuit să aibă rolul unui ventriloc cu gura cenușie, cu buza de sus albă și cea de jos neagră, a cărui armonică melodioasă i-ar fi ținut loc de gură și de inspirație, un magnet polifonic în stare să o mențină trează și atentă pe femeia din fața lui. Dar această femeie, posibilă într-o altă lume, nu a existat în lumea lui. I-a fost teamă să îndrăznească. Acordeioanele pe care le zărise în vitrinele magazinelor de instrumente muzicale n-au ajuns nici măcar pentru o clipă la pieptul lui, i-au rămas la fel de străine ca și femeia frumoasă, care, ca o fantomă senzuală și tăcută, a continuat să îi bîntuie, la răstimpuri, simțurile și disperarea.

La vîrsta de treizeci și patru ani, Pavel și-a pus o întrebare: „În cîte feluri se poate tăcea?“, pe care și-a notat-o într-un caiet, printre tot felul de însemnări lipsite de importanță. Habar nu avea în cîte feluri se poate tăcea, nici nu era sigur că nu fuseseră și alții înaintea lui care să își fi pus aceeași întrebare, însă banalitatea vieții pe care o ducea, cîștigîndu-și traiul făcînd corectură la un ziar tabloid plin de subiecte jalnice, simțea că poate fi subminată de o astfel de interogație nu lipsită de sub-strat metafizic. Din cînd în cînd, mai ales în momentele cînd i se părea că se afundă într-un nimic vîscos, departe de orice orizont salvator, Pavel deschidea caietul cu însemnări la pagina unde își notase întrebarea – „În cîte feluri se poate tăcea?“ – și respira aerul revigorant al reveriei. Într-una din aceste dăți, a riscat și un răspuns: „O sută șaptezeci și trei“, și imediat a început să rîdă. Cum să se poată tăcea în atîtea feluri, s-a întrebat, sînt prea multe, însă o voce interioară, cu un

timbru necunoscut, dar totodată familiar, i-a spus că nu sînt deloc prea multe, că, dacă te lași condus de ea, imaginația poate face minuni, și minunile le face în numele tău, nu într-al ei, pentru că imaginația nu are un nume, cum avem noi, deși ar putea avea, probabil, și un nume, dacă nu chiar mai multe.

În ziua cînd a împlinit patruzeci de ani, Pavel a înțeles, așadar, că nu făcuse nimic în viață, dar a mai înțeles ceva: că, măcar teoretic, mai avea încă vreo patruzeci de ani de trăit, ceea ce însemna că sentimentul de ratare pe care îl resimțea putea fi, dacă nu îndepărtat definitiv, măcar estompat. A deschis caietul în care cu vreo șase ani în urmă își notase întrebarea – „În cîte feluri se poate tăcea?” – și a început să scrie tot felul de posibile răspunsuri, unele fanteziste sau absurde, altele poetice ori filozofice. Cu timpul, și-a descoperit apetitul pentru improvizație literară, a făcut cercetări în zona filozofiei limbajului, punîndu-se la curent cu pozițiile lui Frege, Russell, Strawson, Davidson, Austin, Wittgenstein și așa mai departe, i-a descoperit pe Keith H. Basso, Peter Serracino Inglott și John Cage, a ascultat muzică și tăcerea din muzică, a citit cărți, a fost atent la tăcerea dintre cuvinte și de printre rînduri, a visat. Simțînd că tăcerile ar putea fi ultimul lui tren în această viață, Pavel a început să scrie despre ele, s-a ținut cu dinții de tăceri, de tăcerile care, una după alta, se adunau în caietul lui, un caiet al supraviețuirii, aflat într-o perfectă antiteză cu ziarul tabloid la care, zi de zi, mai puțin simbăta, lucra cu normă întreagă, făcînd corectură. Și, în timp ce puneă în ordine titlurile și articolele din ziar, Pavel se tot întreba: „Și, totuși, în cîte feluri se poate tăcea?”.

1. SE POATE TĂCEA DIN NAȘTERE

M-am născut într-o zi de luni, 3 septembrie, la ora 11, dimineata. Sînt al doilea copil al lui Ioan și al Nataliei. La nașterea mea, mama avea douăzeci și doi de ani, tata – douăzeci și nouă. Am o soră cu doi ani mai mare, Simona-Natașa, care este cel mai bun om din lume. Medicul ginecolog care a asistat-o pe mama la naștere mi-a dat nota 9.

– De ce nu 10? am întreat-o pe mama cîțiva ani mai tîrziu, cînd deja eram elev la școala primară.

– Pentru că nu ai plîns atunci cînd te-a atins domnul doctor cu palma pe spate, mi-a spus mama.

– De ce m-a atins cu palma pe spate?

– Pentru că așa se face.

– Și-ar fi trebuit să plîng?

– Da.

– De ce?

– Toți copiii care plîng primesc nota 10.

– Dar la școală nu e așa.

– Bineînțeles, dar tu nu te-ai născut la școală.

– Și doar pentru că nu am plîns mi-a scăzut un punct?

– Da.

– Ai fost supărată pe mine că am luat 9?

– Nu.

– Dar la școală te superi dacă iau 9.

– Cînd te-ai născut nu erai elev.

Am zîmbit. Mama avea, ca de obicei, dreptate.

– Și nu doar că nu ai plîns, a continuat ea, dar n-ai scos nici măcar un sunet.

- De ce?
- Nu știu, te-ai încăpățînat să taci.
- Eram bolnav?
- Nu, erai perfect sănătos.
- Și-atunci de ce mi-a dat 9?
- Pentru că domnul doctor nu a înțeles de ce tăceai.
- E ceva rău să taci?
- Cînd te naști, e rău.
- De ce?
- Nu știu, poate pentru că doctorii se sperie cînd un nou-născut tace.
- S-a speriat de mine?
- Nu de tine, de tăcerea ta.

2. SE POATE TĂCEA ÎN FEL ȘI CHIP

Nimeni nu invită pe nimeni la un *pahar de tăcere*, dar *paharul de vorbă* la care unii îi tot invită pe ceilalți s-a umplut de mult, vorbele au umplut de mult toate paharele din lume, și producția de pahare nu poate ține pasul cu ele. Nisipul nu se poate transforma în sticlă pe cît de repede se transformă gîndul în cuvinte. Nisipul, se poate observa cu ochiul liber al minții, a rămas mult în urma gîndului și sticla mult în urma vorbeii. E timpul să mai umplem paharele și cu transparența lichidă a tăcerii. E timpul să învățăm cum se poate tăcea. Se poate tăcea în fel și chip, într-adevăr, deși *în fel și chip* nu este decît o expresie, printre atîtea alte expresii.

Nimeni nu te învață cum să taci, cum să taci cu sens și tăcerea ta să exprime inexprimabilul. *Fără doar și poate există inexprimabil*, spunea Wittgenstein, și ce altceva poți face cu acest inexprimabil decît să îl taci, să îl taci și să îl faci, să îl faci vizibil, să îl arăți ca pe un *element mistic* de maximă importanță, și tăcerea ta, ca o lanternă mută, să lumineze inexprimabilul, proiectîndu-l pe retinele cinematografice ale reliefului uman înconjurător.

În primii ani de viață ni se tot repetă cuvinte, nicio dată tăceri, sîntem învățați să vorbim, să vorbim cît mai mult, să pronunțăm cît mai corect tot felul de cuvinte, în spatele cărora se ascund tot felul de lucruri: *fructele, legumele, animalele sălbatice, animalele domestice,*

anotimpurile și așa mai departe, dar nimeni nu ne învață cum și cînd să tăcem, nimeni nu ne învață despre fructele și legumele tăcerii, nimeni despre tăcerile sălbatice, nimeni despre tăcerile domestice, nimeni despre anotimpurile tăcerii, ci doar să vorbim, tot timpul să vorbim, *mama, tata, papa, apa*, dar există și o mamă a tăcerii la pieptul căreia nu sugem niciodată, dar există și un tată al tăcerii a cărui voce nu o auzim nicicînd, dar există și o hrană a tăcerii din care nu ni se dă să mîncăm. Și, da, există și o apă a tăcerii din care, pentru o viață sănătoasă, ce bine ar fi să bem cîte doi litri în fiecare zi.

3. SE POATE TĂCEA NEÎNTREBAT

Oamenii mă privesc ciudat, mă privesc de parcă ar vrea să spună: „Iată-l și pe acest nefericit, tace gura fără el!”. Era o vreme cînd vorbeam neîntrebat. Pe atunci, gura mea vorbea fără mine, profita de absența mea pentru a vorbi, pentru a spune lucruri de care eu, care mă aflam în altă parte, nici măcar nu aveam habar. Cînd mă întorceam pentru a-mi recupera gura, înțelegeam că se spusese în contul meu lucruri pe alocuri cumplite și tot ce puteam face era să îmi închid, pentru o vreme, gura, o încuiam cu lacătul, nu era deloc plăcut. Treptat, însă, am descoperit – atît eu, cît și gura mea – binefacerea muțeniei și virtuțile tăcerii. Așa a ajuns gura mea să tacă fără mine, așa a ajuns cea care odinioară vorbea întruna să profite de absența mea pentru a tăcea, pentru a tăcea lucruri de care eu, care mă aflam în altă parte, nici măcar nu aveam habar. Cînd mă întorceam pentru a-mi recupera gura, înțelegeam că se tăcuseră în contul meu lucruri pe alocuri cumplite, și atunci îmi cînteam gura ca pe o zeiță, ingenuncheam în fața gurii mele, îi aduceam ofrande, îi ridicam un mic templu din bețe de chibrit.